

GLEDALIŠKI LIST

SEZONA
1923/24

ŠTEVILKA 20

IZDAJA UPRAVA
NARODNEGA
GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI

KOSTA VUKAŠINOVIĆ

LJUBLJANA, Dunajska cesta štev. 1/a

Palača Ljubljanske kreditne banke

Trgovina možnih čeuljev in usnjatih izdelkov:

= Listnice - Damske torbice =

Potovalni usnjati predmeti i. dr.

Samoprodaja in zaloga izdelkov tovarne „PETOVIA“, d. d.

Jadranska banka BEOGRAD

Dionička glav... Din 60,000,000

Rezerva ..... Din 30,000,000

Podružnice:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevajje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb,

Amerikanski odio.

Naslov za brzjavke: Jadranska

Afilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar; Frank Sakser State Bank, Cortland Street 82, New-York City, Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Najfinejša svetlobna telesa

za stanovanja, vile, banke, bare, kine itd. kakor:

lestence, namizne, stoječe svetiljke itd. itd.

v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih, izdeluje v kovini, lesu, sviti, steklu itd. edina jugoslovenska

Svetlobna industrija „VESTA“.

Marčila samo na atelje „VESTA“, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8/1.

SPORED.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek,	4. marca	Zaprto.	
Sreda,	5. "	Hamlet	Red F
Četrtek,	6. "	Ašantka. (Premiera)	Izven
Petak,	7. "	Tri maske — Smešne precijoze — Priljudni komisar	Red B
Sobota,	8. "	Kamela skozi uho šivanke. (Premiera)	Izven
Nedelja,	9. "	ob 3. uri popoldne Liliom. Ljudska predstava	Izven
Nedelja,	9. "	ob 8. uri zvečer Ašantka . . .	Izven
Ponedeljek, 10.	"	Zaprto.	

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Torek,	4. marca	Zaprto.	
Sreda,	5. "	Traviata. (Gostovanje ge Wesel-Polla)	Red C
Četrtek,	6. "	Gorenjski slavček	Red A
Petak,	7. "	Poljub	Red D
Sobota,	8. "	Plesni večer znamenite plesalke Odys	Izven
Nedelja,	9. "	Aïda	Izven
Ponedeljek, 10.	"	Zaprto.	

Uprava si pridržuje pravico spremembe sporeda in zasedbe.

Priporoča se

stara, solidna
tvrdka

J. Maček

največja zaloga
oblek na
Aleksandrovi cesti
samo št. 12

HAMLET.

kraljevič danski.

Žaloigra v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare.
Poslovenil Ivan Cankar.

Režiser: O. ŠEST.

Klavdij, kralj danski	g. Skrbinšek
Hamlet, sin prejšnjega in nečak sedanjega kralja	g. Rogoz
Polonij, prvi komornik	g. Lipah
Laertes, njegov sin	g. Kralj
Horacij, Hamletov prijatelj	g. Peček
Voltimand,	
Kornelij,	
Rozenkranc,	
Gildenstern,	
Osrik,	
Plemič	g. Markič
Marcel,	
Bernardo,	
Francisko, vojak	g. Kumar
Rajnold, sluga Polonijev	g. Drenovec
Fortinbras, kraljevič norveški	g. Smerkolj
Duh Hamletovega očeta, prejšnjega kralja Hamleta	g. Sancin
Prvi igralec	g. Bertok
Drugi igralec	g. Medven
Tretji igralec	g. Sancin
Igralka	g. Smerkolj
Sluga	g. Cesar
Duhovnik	g. Gregorin
Prvi grobar	g. Terčič
Drugi grobar	g. Danilo
Gertruda, kraljica danska in Hamletova mati	g. Sanein
Ofelija, Polonijeva hči	g. Kumar
	gna Gorjupova
	g. Bertok
	g. Markič
	g. Plut
	g. Cesare
	ga Marija Vera
	ga Wintrova

Osebe v igri:

Prolog	g. Kumar
Kralj	g. Danilo
Kraljica	gna Gorjupova
Lucijan, kraljev nečak	g. Sanein

Gospodje in gospé z dvora, častniki, vojaki, služe.

Vrši se v Helsingör na Danskem.

Glasbo zložil A. Balatka. — Po tretjem dejanju daljša pavza.

Začetek ob 8.

Konec ob 10.

AŠANTKA.

Poljsko spisal W. Perzyński. Poslovenil dr. V. Mole.

Režiser: B. PUTJATA.

Edmund Łoński	g. Peček
Bratkovski, njegov stric	g. Danilo
Kręcki, prijatelj Łońskega	g. Terčič
Romorski, slikar	g. Medven
Lutoborski, posestnik	g. Cesar
Ravnatelj	g. Plut
Franek, natakar	g. Putjata
Jan, sluga Łońskega	g. Jerman
Vładka	ga Šetinska k. g.
Viola, njena prijateljica	gna Juvanova
Mamka	gna Rakarjeva

Prvo in tretje dejanje v Varšavi, drugo v Florenci.

Čas: sedanost.

Damska konfekcija in modni ateljé

TEODOR KUNC

MESTNI TRG 14

POD TRANČO 2

Salon za dame in gospode

EMIL NAVINŠEK

šef vlasuljar slov. opere in drame v Ljubljani

Izposojevalnica gledaliških lasulj in potrebščin

TRI MASKE.

Drama v enem dejanju. Spisal Charles Méré. Poslovenil F. J.

Režiser: O. SEST.

Prati della Corba	g. Skrbinšek
Rdeči harlekin	g. Rogoz
Puščavnik	g. Terčič
Pavliha	g. Plut
Paolo della Corba	g. Gregorin
Mancecca	ga Wintrova
Viola Vescotelli	ga Juvanova

Godi se v korziški vasi na pustni torek l. 1820.

SMEŠNE PRECIJOZE.

Komedija v enem dejanju. Spisal Molière. Poslovenil F. J.

Režiser: g. PUTJATA

La Grange	g. Sancin
Du Croisy	g. Bertok
Gorgibus, meščan	g. Cesar
Madelon, njegova hči	gna Juvanova
Cathos, njegova nečakinja	gna Slavčeva
Marotte, služkinja pri Gorgibusovih	gna Ježkova
Almanzor, lakaj	g. Pleničar
Marquis Mascarille	g. Putjata
Vicomte Jodelet	g. Medven
Prvi nosilec	g. Markič
Drugi nosilec	g. Kurent
Prvi godec	g. Kumar
Drugi godec	g. Jan

Več lakajev.

Godi se v Gorgibusovi hiši v Parizu. Čas: XVII. stoletje.

PRILJUDNI KOMISAR.

Komedija v enem dejanju. Spisal Georges Courteline Poslovenil F.

Režiser: O. ŠEST.

Komisar	g. Peček
Flode	g. Sest
Breloc	g. Lipah
Gospod	g. Jerman
Stražnik Lagrenaille	g. Sancin
Stražnik Garrigou	g. Smerkolj
Punez	g. Danilo
Gospa Flocheva	ga Rakarjeva

Godi se v Parizu. Cas: sedanjos

Začetek ob 8.

Konec ob pol 11.

Kamela skozi uho šivanke.

Veseloigra v treh dejanjih. Češko spisal F. Langer, prevel O. Š.

Režiser: ZV. ROGOZ.

Peštova	ga Juvanova
Pešta	g. Šest
Zuzka	ga Rogozova
Joe Vilim, veletrgovec	g. Skribinšek
Alan Vilim, njegov sin	g. Rogoz
Bezhyba, bančni ravnatelj	g. Lipah
Andrejs, svetnik	g. Gregorin
Dama	ga Wintrova
Gospodična	gna Ježkova
Sluga	g. Sancin
Fantič	g. Tavčar

Razdobji med dejanji trajata po tri mesece. Čas: sedanjost.

V. BEŠTER ATELJE „HELIOS“
Oglejte si slike, Aleksandrova cesta 5

GRičAR & MEJAC

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA 3

ZALOGA OBLEK
ZA DAME,
GOSPODE IN OTROKE

VOGAL
KNAFLJEVE Ulice

TRAVIATA.

Opera v treh dejanjih. Besedilo zložil po drami Dumasa „Dama s kamelijami“ F. M. Piave. Vglasbil G. Verdi.

Dirigent: A. NEFAT.

Režiser: V. SEVASTJANOV.

Violetta Valery	ga Vesel-Polla k. g.
Flora Bervoix	ga Matačičeva
Annina, služkinja Violette	ga Smolenskaja
Alfred Germont	g. Sowilski
Georg Germont, njegov oče	g. Popov – dr. Rigo
Gaston, Vicomte de Letorieres	g. Mohorič
Baron Douphol	g. Šubelj
Marquis Obigny	g. Pugelj
Doktor Grenvil	g. Debevec
Josip, sluga Violette	g. Perko
Sluga Flore	g. Bekš

Prijatelji Violette in Flore, matadori, picadori, ciganke, sluge
Violette in Flore, maske itd.

Kraj: Pariz in okolica. – Čas: sedanjost.

Prva vprizoritev: 1853 v Benetkah.

Prvo dejanje: Na veselici pri Violetti. Alfred Germont obožuje Violetto in ji prizna svojo ljubezen. Zato mu dá Violetta kamelijo in ga povabi, naj pride zopet, ko bo ta kamelija ovenela. Tudi ona ljubi Alfreda in sklene svoje dosedanje življenje, ki je bilo do sedaj posvečeno veselju, dostenje in lepše živetj.

Drugo dejanje: Violetta je opustila družbo in živi samo svoji ljubezni. Alfred naj uredi njene stvari v Parizu in naj vse proda. Ko je on odsoten, pride Alfredov oče k Violetti in jo roti, naj pusti Alfreda v miru, ker bi se sicer moralna tudi Alfredova sestra odpovedati svoji ljubezenski sreči. Violetta prevzame nase to veliko žrtev in ko se Alfred vrne, se poslovci od njega. On je ne razume. Oče ga spominja na njegov domači kraj. Ko Violetta pove Alfredu, da bo šla kljub obljubi, ki mu jo je dala, zopet na veselico, je on ogorčen in odide.

Izpremembra: Veselica pri Flori, kamor je prišla tudi Violetta. Alfred je v začetku ne mara videti, toda pozneje se vendar spozabi in jo pred vsemi gosti očitno razžali.

Tretje dejanje: Violetta je bolna na smrt. Živila bo še par ur in se poslavljajo od sveta. Prihiti Alfred. Zvedel je resnico od svojega očeta, ki mu je tudi dovolil, poročiti se z Violetto. Toda on in oče najdetra Violetto v zadnjih smrtnih bojih in Alfred se komaj še spravi z umirajočo svojo predrago.

Gorenjski slavček.

Komična opera v treh dejanjih. Spisala L. Pesjakova in E. Züngl.

Vglasbil Anton Foerster.

Dirigent: J. JERAJ.

Režiser: O. ŠEST.

Majda, vdova	gna Sfiligojeva
Minka, njena hči	ga Zikova
Franjo, študent	g. Šimenc
Chansonette, učitelj petja	g. Levar
Ninon, njegova soproga, plesalka	ga Lewandowska
Štrukelj, oskrbnik	g. Zupan
Rajdelj, njegov pisar	g. Mohorič
Lovro, prijatelj Franja	g. Debevec
Krčmar	g. Perko
Kurir	g. Drenovec
Pismonoša	g. Bekš
Prva učenka Chansonetta	ga Jeromova
Druga učenka Chansonetta	gna Korenjakova

Vaščani, hlapec, nosači, otroci, učenke Chansonetta.

Dejanje se vrši na Gorenjskem.

Prva vprizoritev l. 1872.

Specialna trgovina đamskega in moškega sukna
Zaloga belega blaga

Josip Bedrač Aleksandrova c. 12

IG. KLEINMAYR & FED. BAMBERG, dr. z o. z., LJUBLJANA.

Pravkar izšlo: Edmond Rostand: *Cyrano de Bergerac*. Herojska komedija
v petih dejanjih. Poslovenil Oton Zupančič. Cena 65 Din.

Franco-ska književnost zadnjih 50 let morda ne premore dela, ki bi bilo v svoji dovitnosti, vznešenosti in sijaju besede tiko tipično francosko, kakor je Rostandov „Cyrano“. Z duhom poet, z vnanjostjo nosata grdoba; srce polno ljub-žni, usta pre-ipevajoča od po-meha nad seboj; lev, ki bi si moge priboriti svet in se ne upa dvigniti oči od žene, ki jo ljubi evo vam junaka te čudov te komedije! „Cyrano de Bergerac“ je uvrščen v letošnji repertoar ljubljanskega Narodnega „lediliča“.

Začetek ob pol 8.

Konec pred 10.

POLJUB.

Narodna opera v dveh dejanjih (treh slikah). Besedilo spisala El. Krasnohorská. Vglasbil Bedřich Smetana.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: P. DEBEVEC.

Oče Paloucký	g. Zathey
Vendulka, njegova hči	ga Lewandovska
Martinka, njena teta	ga Borova
Barča, služkinja pri Palouckých	gna Rozumova
Luka, mlad vdovec	g. Kovač
Tomeš, njegov sorodnik	g. dr. Rigo
Matevž, tihotapec	g. Zupan
Obmejni stražnik	g. Mohorič

Kmetje, sosedje, tihotapci.

Godi se na severočeški meji okrog leta 1850.

Dobrovoljačka banka, d.d.v Zagrebu

podružnica **LJUBLJANA**

Telef. inter. št. 5 in 720

Dunalska cesta št. 31

Izvršuje vse bančne posle najkulantnejše

MODNI SALON DAMSKIH KLOBUKOV

ANGELA PEKOLJ

ALEKSANDROVA CESTA 12

— se priporoča velecenjenim damam —

Začetek ob pol 8.

Konec ob 10.

PLESNI VEČER

znamenite plesalke ODYS.

Spored obsega lirično mimične plese.

- 1.) Promenada . . . . . Moskovski – Serenada.
- 2.) Vzbujenje cvetic . . . . . F. Blon – Šepet cvetlic.
- 3.) Snidenje . . . . . Ziehrer – Polka.
- 4.) Koketa . . . . . Strauß – Polka.
- 5.) Anitrin ples . . . . . Grieg – Peer Gynt.
- 6.) Idila ljubezni . . . . . Dvořák – Humoreska.

ODMOR.

- 7.) Markiza pleše . . . . . Lemaire – Gavota.
- 8.) Tajnost cvetke . . . . . Offenbach – Barkarola.
- 9.) Veselje . . . . . Gounod – Faustov valček.
- 10.) Ljubezen . . . . . Gremieux – Ko umira ljubezen.
- 11.) Noč . . . . . Marchetti – Fascinacija.
- 12.) Vizija ljubezni . . . . . Chopin – Nocturno.

Pri klavirju:

Plesi in kostumi so originalni zamisleki umetnice.

Priporočamo vsem rodbinam

KOLINSKO CIKORIJO

izvrsten pridatek za kavo

AÏDA.

Opera v štirih dejanjih. Spisal Antonio Ghislanzoni.
Vglasbil G. Verdi.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Kralj egiptovski	g. Pugelj – Zupan
Amneris, njega hči	ga Borova – Rewiczera – gna Štiligojera
Aïda, sužnja etiopska	ga Lewandovska – gna Zikova
Radames, vodja egiptovske vojske	g. Sowilski – Šimenc
Ramfis, veliki svečenik	g. Betetto – Zathey
Amonasro, etiopski kralj in oče Aïde	g. Cvejić
Sel	g. Banovec – Mohorič
Svečenica	gna Smolenska
Svečeniki, svečenice, ministri, vodje, vojaki, sužnji in ujetniki etiopski, narod egiptovski.	

Dejanje se godi v Memfidi in Tebah za vladanje Faraona. Nove dekoracije naslikal g. Skružny. Novo garderobo izdelala gledališka krojačnica pod vodstvom ge Waldsteinove.

Plese naštudiral baletni mojster g. A. Trobiš.

Vsebina:

1. dejanje: Dvorana v kraljevi palači. Ramfis in Radames govorita o vojni; Radames upa, da postane vodja egiptovske vojske. Samo v tem slučaju lahko popelje ljubljeno Aido v domovino. V Radamesa je zaljubljena tudi Amneris. Kralj ga imenuje glavnim poveljnikom in Amneris mu izroči zastavo.

Sprememba: V templju. Veliki svečenik izroči Radamesu sveti meč in prosi boga za zmago.

2. dejanje: Amneris se v svojem stanovanju pripravlja za sprejem zmagovalne vojske. Ker pa slutí, da ga tudi Aida ljubi, ji zapove, da mora pozabiti nanj in da se mora zmagovalne svečanosti udeležiti kot sužnja.

Sprememba: Radames se vrača kot zmagovalec. Med ujetniki je pripeljal seboj tudi kralja Amonasra, očeta Aidinega. Kralj sicer na prošnjo Radamesovo sužnje osvobodi, le Aide in njenega očeta ne. Radames naj poroči kraljevo hčerkko Amneris.

3. dejanje: Na obali Nila. Amneris moli na predvečer poroke v Iznem templju. Radames je hotel z ljubljeno Aido zbežati iz Egipta, toda njegov načrt se izjalovi in veliki svečenik ga zapove zapreti.

4. dejanje: Kraljeva dvorana. Amneris še vedno ljubi Radamesa in ga skuša osvoboditi. On je ne ljubi, pusti rajši se živega pokopati. Obupana Amneris preklinja sodnike.

Sprememba: V svetišču Vulkanovem umreta v objemu Radames in Aida.

Ašantka.

Premijera igre poljskega pisatelja Perzyńskiego bo v ljubljanski drami v četrtek dne 6. marca t. l.

Włodzimierz Perzyński je bil rojen 1878. l. v radomski guberniji. Gimnazijo je dovršil v Petrogradu, univerzo v Krakovu; živel je dolgo časa v Italiji in v Parizu. Svoja dela je začel objavljati v krakovskem „Życiu“. Njegovim „Poezjam“ je sledila cela vrsta novel in dramatičnih spisov. Najvažnejši so: „Obešenčev dnevnik“, „Lahkomiselnna sestra“ (1905), „Ašantka“ (1906), „Majsko solnce“ (1907), „Pomlad“, „Starejši človek“, „Ljubezen, umetnost in denar“, „Franjeva sreča“, „Idealisti“, „Jožefova zgodba“ (1913), „Politika“ i. dr. Krajši spisi so izšli po raznih literarnih revijah. Sedaj je Perzyński stalni sotrudnik dnevnika „Rzeczpospolita“, kjer oglaša vsak dan skice „Od dne do dne“.

Perzyński je začel svojo literarno karijero kot tankovesten lirik, katerega poezije se niso odlikovale samo z dovršeno obliko, ampak tudi s popolno odkritosrčnostjo. Ta odkritosrčnost, spojena z bistrom opazovanjem življenja pa je kmalu prebudila še druge sorodne strune v njegovi notranjosti: smeh in satiro. In ta poteza je najznačilnejša za poznejšega Perzyńskiego – pisatelja humoresk in „komедij“.

Ostro, neusmiljeno opazuje življenje, hkratu pa je umerjen in ve, kaj je stil. –

„Ašantka“ riše na čudovit način metamorfoze Vladke iz hišnikevega otroka v zlobno samico, iz samice, poteptane od petá laka-jev – v ono že brezdušno, svoji lastni lutki podobno koketo – s lutko .... Še važnejši – zlasti v poljskem mišljenju – pa je tip Žeńskiego, tega velikega niča, lahkomiselnega fantiča, ki je sam igracha usode, in sam ne ve, kaj hoče, a je hkratu portret mladičev, kakršnih je mnogo.

V naslovni vlogi nastopi kot gost gospa Iva Šetinska. Ostala zasedba je sledeča: Viola gna Juvanova, mamka gna Rakarjeva, Edmund Žeński g. Peček, Bratkovski g. Danilo, Kręcki g. Terčič, Romorski g. Medven, Lutoborski g. Cesar, ravnatelj g. Plut, Franek g. Putjata, Jan g. Jerman. Režira g. Putjata.

FR. LANGER:

Kamela skozi uho šivanke.

Problem sodobne češke veseloigre, ki ima umetniško vrednost in je obenem na odru živa, še danes najbolestnejši v češki dramaturgiji: velika večina produkcije plača svojo odersko privlačnost s prilagoditvijo mednarodnemu kiču realistične konverzacijiske veseloigre ali pa v hrepenenju po umetniški čistoti, po osebnosti in po razvojno bojevittem zapadu v anarhijo forme, idejno preobteženost konstrukcije dejanja, v intelektualni zasmeh, ki moti ravnotežje ljudskega

smeha, v nepotrebno protiteatersko gledanje in slišanje postav in dialogov. Samo par izjem lahko zaznamujemo, ki so uše tem dvem čerem: Krupičkov „Veliki slog“ in „Novi majestat“, Čapkova „Ropar“ — ne pomicljam se, pridati Langrovega „Velbloda skozi uho šivanke“.

Svet veseloigre je svet záse, ki ga vladajo lastni, nepremakljivi zakoni. Končno je vseeno, če izhaja njen oderski smeh iz karakterjev ali iz situacij, iz občutkovnega izžarevanja humorja ali iz škodoželnih isker intelektualnega dovtipa. Kar določa njeno rasno čistost, karakter njenega učinka, celotnost njene vsebine in forme, je ovzdušje, ono ovzdušje veseloigre, ki polni in obdaja dejanje postave in besede: v tem ovzdušju prestavlja umetniška tvorna iluzija realnost v smeri, ki je tragiki nasprotna: življenje postaja fikcija, sanja o pozitivnosti, dobroti, svetlobi in usmevu. Vse disharmonije in sence, klavernosti in bolesti življenja so odrešene s smehom.

Idejni razvoj motivov, ljudskih značajev, konflikti in boji bojujočih se oseb, njih strasti in udarci volje, njih besede in dejanja, morajo biti gledani iz modre višine, izravnane dobrohotnosti, ki nam kaže obrnjeno tragiko in nas vljudno poučuje, da se lahko smejemo, kjer smo se včeraj in se bomo jutri lahko razdvajali v ganjenosti, razburjenju in bolesti. Iz tega filozofičnega pojmovanja življenjske realnosti, ki poudarja relativnost vsega ljudskega dejanja in nehanja ter se pod vidikom večnosti smeje malenkosti in neresnosti ljudskih prigodkov, iz tega temeljnega, posmehljivega odpora do tragične precenitve življenja, iz te stvarniške hudomušnosti gledati svet včasih kot veselo zmešnjavo, ki mora končati s prijetnim sozvočjem, proti vsem navadam stroge resničnosti, je skrita tajnost komedijske atmosfere, ki je bila ista pri Aristofanu kot pri Shakespearju, Wildeju ali Gogolju. Z njo postane veseloigra pravljica za odrasle. Z njo se boči nad celim dejanjem in njegovimi postavami mavrica tople, nasmnjane posrečenosti, v nji zvene veseli yalovi smeha, v nji postane nemožnost ljudske sreče brez disharmonije za trenutek resničnost umetniškega dela.

Češka drama ima zelo malo del, katerih komedijsko karakternost in polnokrvnost bi se dalo sprejeti brez ugovora. Naj naša gledališka javnost, izhajajoč tudi iz teh predpogojev, presoja Langrovo delo: naj mu odpusti, če zavedno ne poskuša razvojne bojevnosti za vsako ceno, naj spregleda, da izkazuje samo tako neznatno dozo metafizike, ki jo prenese na odru komedijski človek in njegova živa beseda.

Če najde v Langrovi veseloigri dovršeno obvladano tehniko konstrukcije dejanja in dialoga (koliko čeških veseloiger se lahko ponaša s to lastnostjo?), originalnost motiva, karakter našega miljeja, izrazitost postav, med katerimi so nekatere, posebno Alik, prav posebno stvorjene, v mišljenju in besednem izrazu duh Shawovskega humorja, ogretega s slovanskim občutkom, in če ne najde, da raste vse to v resničnem komedijskem ozračju, odersko živo in učinkovito ter umetniško vredno, prizna, da pomeni v slabi letini čeških veseloiger „Velblod skozi šivankino uho“ pozitivno dejanje.

(Iz češčine prevel dr. Fr. M.)

POPOTNIK:

Kritika . . .

„Tri maske.“

(Med prvo pavzo.)

On: „No, gospodična, kako vam ugajajo ,Tri maske‘?“

Ona: „To pokvari živce . . . Ubogi gledalci . . . še bolj ubogi igralci . . . nadvse ubog režiser . . .“

On: „Je to vaša kritika?“

Ona: „Nikakor ne, gospod! — To je samo vtis!“

On: „Vtis . . . No, in kritika? . . .“

Ona: „Charles Méré je zelo trpel, ko je to pisal! . . . Kar vstane iz trpljenja, je dobro! . . . V igralcih se je poznal trud! . . . V trudu se izraža moč! . . . Moč v igri zagotovi uspeh!“

On: „Kratko in jedrnato! . . . Toda vseeno, jaz imam raje kaj bolj poskočnega . . . iz veselega življenja . . .“

Ona: „Jáz ne! . . .“

On: No, gospodična, to pa ni prav. Tako mlado dekle . . . Vi bi morali vendar živeti! . . .“

Ona: „Ste se naučili dobesedno?“

On: „Gospodična . . .“

Ona: „Oprostite! . . . Nekoč mi je ,nekdo‘ vse to povedal natanko z istimi besedami . . . Takrat nisem odgovorila na tisto trditev . . .“

On: „In danes? . . . Boste tudi molčali?“

Ona: „Če vas veseli, vam lahko odgovorim za obakrat . . .“

On: „Prosim!“

Ona: „Ne maram biti hinavka! — Razumete? . . . Kar čutim, to mi lahko vsak bere na obrazu . . . No . . . no . . . ni treba! — Sama vem, da je to neprevidno! . . . Pa ne o tem . . . No, vidite — zvonec nas rešuje . . . Na svidenje! . . .“

*

„Smešne precijoze.“

(Med drugo pavzo.)

On: „Vaš vtis, gospodična? . . . Da se držim reda!“

Ona: „Življenje nudi obilo podobno smešnega . . .“

On: „Res! — In kritika?“

Ona: „Moliére je pač v svetu moral srečavati dame — ,recioze‘ . . . Kar je vzetega iz življenja, je dobro! V igralcih sem čutila doživetje! . . . Doživetje se lahko v igri izrazi s sigurnim uspehom! . . .“

On: „Izražate se točno v redu, ki si ga postavite . . .“

Ona: „To je moja navada . . . Občutim, kadar se mi tak red zmede . . . Gledalcem se je vrnila dobra volja!“

On: „In vam?“

Ona: „Meni ni treba, da bi se! . . . Igralci so imeli dasi težko, vendar prijetnejšo nalogo, kot oni v ,Treh maskah‘!“

Cesar je šel poleg mene in me izpraševal tisoč stvari, pa mu nisem mogla na vse odgovarjati, ker mi je po glavi rojil samo ta „poprej“.

Tako iz bližine mi je mnogo bolj ugajal kakor pa doslej na slikah. Imel je tako lepe, napol zaprte oči, ki so gledale iz izredno dolgih trepalnic. Njegov nasmeh je bil nekam žalosten. Lice mu je bilo bledo, glas pa utrujen, toda prijeten.

Prišli smo v cesaričino sobo. Cesarica je sedela v velikem naslanaču in je bila oblečena v sivo obleko, ki je bila kakor vlita nanjo.

Zdela se mi je zelo lepa, celo lepša kot na njenih slikah.

Cesarica je pričela govoriti in takoj je izginil ves njen čar. Ko sem zaslišala oster, trd glas te blondinke, se mi je zdelo, da me bo zadela kap. Od tega trenutka dalje mi je bilo neprijetno v njeni okolici, dasiravno je imela plemenito in častitljivo ponašanje.

(Dalje prihodnjič.)

RAZNO.

Jubilej. V Splitu praznuje 8. t. m. petindvajsetletnico svojega umetniškega delovanja g. Rista Spiridonović. Za jubilejno vlogo si je slavljenec izbral Derbleya v Ohnetovem «Fužinarju» («Vlasnik lionica»). Igro režira g. Pregar, ki tudi igra poleg ge. Pregarčeve in ge. Vilharjeve. — Jubilantu tudi mi prav iskreno čestitamo!

Politična plesalka. Ko je slavna Izidora Duncan gostovala v Rusiji, je plesala tudi Internacionalo. Nek časopis je seveda takoj napravil opazko, češ da je ta plesalka politično zelo nezanesljiva: med vojno je n. pr. gostovala v Atenah in plesala Marseljezo in demonstrirala pod okni Venizelosa. Razburjenje je rastlo zato med russkim občinstvom od dne do dne in našel se je nek občudovalec njene umetnosti in šel nestrpen k bratu slavne plesalke ter ga vprašal za politično mišljenje božanske umetnice. Izidorin brat pa, ki se ni bogvekaj brigal za početje svoje slavne sestre, je mirno odgovoril: «Nikar se ne razburjajte! Njena leva noga nikoli ne ve, kaj počne desna.»

«Misliš sem, da sem jaz...» Boieldieu, avtor «Bele gospe», je imel prosto vstopnico v Théâtre Français, a ni skoro nikoli vanj zahajal. Nekega večera, ko je šel slučajno mimo, se je pa vendar odločil, da stopi v gledališče. Javil je svoje ime biljeterju, da bi ga ta pustil na njegov prosti sedež. Toda možak ga dolgo gleda in pravi: «Kaka slaba šala je to! Gospoda Boieldieuja vsi dobro poznamo, saj je to naš vsakdanji gost. Že sedi notri.» «Oprostite,» je rekel slavni komponist, «preskrbite mi mesto poleg tega gospoda, zelo rad bi ga spoznal.» Med pavzo se je začel pogovarjati s svojim sosedom. Smehljaje ga je vprašal:

«Torej vi ste v resnici gospod Boieldieu? Ali ste si tega popolnoma svesti?»

«Ali... gospod...» je jecljal oni v zadregi.

«Veste, povedati vam moram, da me je ta zadeva silno presenetila, kajti že petdeset let si domišljam, da sem jaz Boieldieu!»

Pisarniške potrebsčine ovojni, pisalni in
pisarniški papir
in trgovske knjige priporoča papirnica
IVAN BONAČ v Ljubljani, Šelenburgova ul.

Kavarna, slaščičarna in pekarna
JAKOB ZALAZNIK
Ljubljana, Stari trg št. 21

TRGOVSKA BANKA, D. D.
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 1
IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKUPLJATEMEJE

„Orient“, družba z o. z., Ljubljana

Tovarna oljnatih barv, steklarskega kleja, lakov in firneža — Zaloga pleskarskih in slikarskih potrebščin

SREČKO POVŠE

uglaševalec klavirjev v operi in pri privatnih strankah
Ljubljana, Tržaška cesta 43

Modna krojačnica za gospode in dame
J. Sušnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta 16

„Adrija“

mednarodna transporna in komisijaka družba z o. z.
Ljubljana, Dunajska cesta štev. 31 — Maribor, Rakov, Jesenice
Načrt za brzovajece: „Adrija-ped“ — Tekoči rečuni: Zadružna gospodarska
banka — Interurban: telefon št. 781
Mednarodni transporti — Prevoz varstvene robe — Vkladiščanje robe
— Komisija — Cariško posredništvo — Transporna osiguranje
Zbirni promet na vse strani — Prekomorski transporti — Zastopništva
in zveze v vseh večjih trgovskih središč tozamstva in inozemstvu

Založna knjigarna

Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg družba z o. z.
Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 16

CLO
MOR

A-SINKOVIC
NASL. K-SOSS
LJUBLJANA + MESTNI TRG 19

MODNA + TRGOVINA +
ZA + DAME + IN + GOSPODE +

Urejuje Fran Lipah. — Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Cena 4 Din.